

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

Megjelen minden vasárnap reggel.

Szerkesztőség: Türr István-utca 11. — Telefon-szám: 28.
Kiadóhivatal: Kollár A. könyvkereskedése, hol az előfizetések
és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő:

Dr. Lemberger Ármin.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre
2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Programvallástól elnapolásig.

* Történeti egymástánban, ugy, ahogy az események a hétfői zajos nyitánytól a pénteki fináléig rendre torlódtak, föjjegezzük itt a markánsabb momentumok egész légióját és megrajzoljuk belőlük a jövő perspektíváját, amint következnek.

Kezdjük ott, hogy *Khuen-Héderváry* Károly gróf hétfőn délelőtt jelent meg a képviselőházban harmadszori bemutatkozásra Zaj, láрма, sőt üvöltés fogadta innen is, tulnan is. Az apró, érdekes frakciókra foszlott pártok, melyek között igaz és benső kapcsolat még az új miniszterelnök személye iránti gyűlölet sem tudott teremteni, a mandátumhoz görcsösen ragaszkodó képviselők, az egész bukott koalíciós rendszer, mely dühösen és félve is leste a történendőket, nagy jelentőséget tulajdonított ennek a hétfői napnak. És méltán. Héderváry programot ígért és adott. Olyat, melynek alapján lehetséges volna a kibontakozás, legalább egyidőre, talán hosszú időre.

És mégis, ami hétfőn történt és a következő napokon folytatódott, míg végre elkövetkezett a politikai nagypén-

tek a Ház elnapolásának képében, azon szomorúságot és csalódást kell éreznie annak is, akinek volt még valamennyi hite ennek a parin alul álló parlamentnek a komolyságában.

Jó, öreg trüffel, házszabályvitával kezdtek. A bizánci jelenet, a homouzon és a homouzion harca az i körül ismétlődött meg a legválságosabb pillanatokban és fél héten keresztül arról szólt a vita, átküldhető-e a kormánykinevező királyi kézirat előbb a főrendiházhoz, semmint arról a képviselőház határozott volna.

Aztán volt vihar, lárma, tombolás, majd sok üres szöbeszéd és végül egy kétesértékű bizalmatlansági szavazat... Talán Bécs ellen? Talán azért, mert az önálló bank csödbe került? Dehogy. A parlamentarizmus meggyalázása szent nevében csináltak mindent az egykori koalíciós honnemtők, azok, kik a parlament nevében kívánnak parlamenti kormányt.

És végezetül megnyilatkozott az erős kéz első suhintása Közéje vágott a rakoncátlankodóknak és odaharsogta nekik: jöjjenek a választások, jöjjen az új parlament, mert az alkotmányt örökös botránnyokkal körülbástyáznai, az ország legszentebb érdekeiből kalózhadjáratot csinálni, mégsem lehet.

Ez történt, így történt a lefolyt héten a politikai arénában Kár érte, örök kár.

Mert a »granicás« programvallása egyáltalán nem volt granicás-programm.

A választási reform pluralitás nélkül, a nemzeti érdekek védelmével, a megyei önkormányzat fenntartása, de modernizációja és új belső reformtörvények alkotása. Ez képezi nagyjában a Héderváryék programját. De sőt a gazdasági önállósághoz való jogunkat is elismerte a miniszterelnök és kérte, hogy engedjék dolgozni — a népjogokért.

Csodálatos, sőt érthetetlen, hogy a polgárság bizalmából sarjadzott honatyák pereat-ot kiáltottak erre a politikai hitvallásra. Hogy nem érik még mostsem, hogy a nemzet kebelében ma már nem törtenik egyeb, mint a szociális érzület öntudatlan háborgása.

Fantomokkal, utópiákkal állanak elő ebben a kritikus időben és elérhetetlenség után kiabálnak, mikor a Héderváry programjában bőségesen foglaltatik munkák a nemzeti önállóság ezer garanciájának megalkotására.

Ott van a programban a választói jogot megelőzőleg a belügyi reformtervek egész serege, mind olyan ré, hol ezer alkalom nyilik a nemzeti önállóság kidomborítására. Önálló magyar polgári törvénykönyvet, kellene például teremteni a Héderváry programja alapján, olyant, mely különbözik az osztrák és német jogintézményektől és nem szol-

TÁRCA.

A konyhában.

— A »Bajai Hírlap« eredeti tárcája. —
Írta: Kanizsai Ferenc.

Konyha. A stélási polcait cikkcakkos papírbontás disziti, amit Piros maga nyírt ki ollóval, újságokból; a cakkok kösépén levő izléses lyukakat azonban a fogával harapta. A polcokon fémdenyérek, részecskék csillagnak. A sárgára meszelt falon fekete pöttök: nem tudni, szögek-e, vagy aluvó legyek. Kakukos óra, fél tízet mutat. Harminckrajcáros fali lámpa; félig lecsavarva, nehogy sok petróleum fogynon, amiből reggel a tekintetes asszony megtudhatná, hogy itt járt a legény.

A lámpa alatt kecskelábu konyhaasztal; rajta a subúchos kefe, amihé egy tükördarab van támasztva. Ebben nézegeti magát a Piros. Aztán egy pici söld üvegből szagos olajat csöpöptet a tenyerére, amit elken a dus fekete haján. Az olajos üveget, a tükört, meg a subúchos kefét elrejtja a ládjájába. És most vár.

Megzörgetik az ablakot. Piros odaszökik, és nesztelenül kinyitja. Az ablakon bemászik a legény, némi zajt ütve.

A Piros: Csitt te!

A legény: Szervusz Piros. (Leül a cseléd ládjára.) Azt hiszöm, eső lösz.

A Piros: (Kiveszi a »lerniből« a tálat. Szó nélkül az asztalra teszi.)

A legény: Borulás gyűn a sziget felül. (Odamegy az asztalhoz, belenéz a táliba.) Piros, te is elmöghetsz mesztálláb. Nem szeretsz te engöm.

A Piros (Kanalat tesz a tál mellé): Akkor tudod mög, ki voltam neköd, ha már odakint fekszöm a temetőben.

A legény (fitymálva): Kása.

— A Piros: Az hát, kása.

A legény: Ha leginkább szalonna volna a tetején. (A lányra néz.) Piros. Szóbul ért az embör. Mondd mög a szömembe, hogy nem szeretsz. Minek kerülgetöd az igazságot, mint macska a forró kását. Vagy ha mán kerülgetöd, minek tartod elibém.

A Piros (sírással kütd): Hát töhetök éll rulla, hogy ilyen piztelen népek? Mindön nap a végrehajtó jár a nyakukra és nincs pizük. Nincs. A bérömmel Szent Mihály óta adósok. Ha nincs pizük. Csak kására tellik nekik.

A legény: Hát ögyék mög ök! Nem vagyok én se töt, se kutya. (Eltolja a tálat)

... (Mély esend. Az óra ketegy. A fal alján svábbogarak mászkálnak. Az utcáról harmonika-szó hallatszik.)

A Piros: Lögyön eszöd. Ezt az egy hetet kibírhatód.

A legény: Hát aztán?

A Piros: Uj helyre mögyök.

A legény: Uj helyre mégysz? Ezt még nem montad.

A Piros: Ma szegödtem el. Péntökön már be is állok. Azt hiszöd, én nem mögelégöjtem mán a kását! Kistl a szömem. Félök eléd-tönni. De a tekintetes asszony nem röstelli.

A legény: Hát az ura?

A Piros: Az ura? A tekintetes ur? Annak nem köll. Vigyétök a fenébe ezet a kását! Így kajabál oszt fölugrik az asztaltul, oszt elmögy, oszt becspajja a kaput, csak ugy durran, oszt elmögy.

A legény: Hova mögy?

A Piros: Inni mögy bánatában, mert nagy a szögénység. A nagykokcsnába mögy, most is ott koslad és csak hajnalban gyűn haza. A multkor a tekintetes asszony pófájába hajította a kását, a gyerökök rittak, én is rittam, mert láttam.

A legény (foghegyről kóstolgatja a kását): Ejnye.

A Piros: Most gazdag helyre szegödök. Ott nem lösz kása. Kibirhatod ezt az egy hetet. Péntökön helybeállök.

A legény: Hun?

gai fordítása azoknak. És ha így önálló magyar intézményekkel biztosítva van a nemzet egyénisége, akkor a nemzeti szupremáciát nem kell féltetni a ma már vissza nem szorítható szociális reformoktól.

Ilyen sorrendben jelöli meg Khuen-Héderváry Károly az ő munkaprogramját, melynek megvalósításában ez a képviselőház meggátolta, ezzel is dokumentálva, hogy sem érzéke, sem jóindulata a nemzet érdekei és jövője iránt.

Mi következik most? Mit réjt a jövő? Ki tudna erre megfelelni?

Egyelőre csak annyi látszik tisztán, hogy Héderváryék a nemzetre apellálnak. Választani fognak az ország józan-ságán mulik, kiveri-e az ország házából a legszembetűnőbb érdekeivel négy esztendőre ügérkedőket és megválasztja-e helyébe a magyar nemzeti munkaparlamentet.

A bajai főispánság. A felolyt hét politikai zűrzavarában sem szünetelt az a lokális érdekű munka, mely a bajai főispánság önállóságának fentartását célozza és erősen tartotta magát mindvégig az a hír is, hogy új főispánnak Hegedűs Aladár kir. tanácsos, polgármester van kiszemelve. A helyi közélet szerepvivő tényezői pártkülönbség nélkül óhajták ezt a tervet, mert megvalósulásra váró helyi érdekünk csak úgy nézhet biztató jövő felé, ha külön szószólója marad ennek a városnak a kormányynál, olyan, kit nem teszyleyez egy másik, esetleg velünk rivális városban való hasonló szerepe.

Hieronymi első reformja.

Új telefon-díjszabás.

Készül már a javaslat.

Esztendőnk óta szó van már arról, hogy a telefon díjszabását meg kell reformálni, mert mai állapotában a közönség legnagyobb részének aránytalanul drága.

A telefon-díjszabás reformjával Hieronymi

Károly kereskedelemügyi miniszter foglalkozott először még első minisztersége idején, de az akkori politikai viszonyok megakadályozták abban, hogy végre is hajtsa a reformot. Most, minisztersége első napjaiban már is megbizta Kolossváry Endre postja- és távúria főigazgatót, aki elsőrangú szakember, hogy a telefon-díjszabás reformjáról elaborátumot dolgozzon ki. Kolossváry esztendőnk óta foglalkozik azzal a kérdéssel, hogyan lehetne a telefont olcsóbbá tenni, most hozta Hieronymi megkeresésére javaslatát.

A kereskedelmi miniszter legjobb értesülésünk szerint az ő javaslata alapján fogja megvalósítani a reformot.

Kolossváry azzal kezdi, hogy a telefontól nem az az elv az irányadó, hogy akkor jó, ha olcsó, hanem az a fontos, hogy a közönség jól legyen kiszolgálva s ebben az esetben nem játszhatik szerepet néhány korona. S ha a tarifa-reformról beszélünk, közböztessük meg a kéréle telefont: a helyit és az interurbánt. Mindkettőt más s így a tarifáik is kétféle elbírálás alá tartoznak.

A helyi telefonokért való díjazást két kategóriába osztják. Az egyik az általános rendszer, amely most van érvényben, a másik pedig az évi korlátozott általános s ezenfelül a beszélgetések szerint való díjazás rendszere, amelyenél az előfizető a használatával arányosan fizeti a díjat.

Vizsgáljuk meg úgy mint a javaslat a két díjazási rendszert. Az általános rendszer mellett az előfizetők nagyon eltérően használják a telefont. Minden előfizető egyforma díjat fizet. Hátránya ennek az általános rendszernek, hogy korlátlanul használhatják, megnövelik a beszélgetések számát, amelyeket így nehezebben lehet lebonyolítani.

Egész sereg beszédes statisztikából ezután a javaslat oda konkludál, hogy az általános rendszer nem felel meg sem a közönség, sem az állam igényeinek. A közönség közül a keveset beszélő éppen annyit fizet, mint a sokat beszélő s az állam bevétele nem áll arányban a beszélgetések növekedésével. A gyakorlat szerint a beszélgetések száma gyorsabban emelkedik, mint az előfizetők. Így 48 százalékkal

szaporodva az előfizetők, 58 százalékkal szaporodott a beszélgetések száma. Ez a tíz százalékos különbség pedig olyan többlet, amely aránytalanul nagy kiadásokat ró az államra.

A másik tarifa-rendszernek, amely a beszélgetések számán alapul, sokkal több előnye van, mondja a javaslat. Itt megszűnnek a fölösleges beszélgetések. Németországban óvást emeltek ez ellen az érv ellen azzal, hogy nincs joga senkinek sem azt mondani egy telefon-előfizetőről, hogy feleslegesen használta a telefont, mégis azt éreztük, hogy egy általános rendszer mellett a telefon tulságosan igénybe van véve.

A beszélgetés szerint való fizetéses rendszerrel a központ jobban tud kiszolgálni, mert kevesebben használják a telefont. Így, kevesebb lévén a befeleltetés, az előfizetés díját is lehet szállítani. Jó telefon csakis úgy lehet, ha a használat arányosan fizetnek érte. Mindezek ellenére sok ellenség van ennek a rendszernek. A közönség köréből sok hang emelkedik ellene s különösen a kereskedők mondják, hogy a beszélgetések száma semmit sem bizonyít az üzlet jövedelmezősége mellett. Ez igaz lehet, de a kereskedő rízkálva dolgozik s a telefon ríkjókat mért vállalja az állam? Sokan azt is ajánlják, hogy annál több legyen a telefon díja, minél messzebbre esik. De ez helytelen, mert a reform éppen meg akarja könnyíteni a telefonozás lehetőségét s így ezzel éppen azoknak nehezítené meg a telefont, akiknek távolabb esvén, nagyobb szükségük van rá.

A telefon-tulajdonosra nézve — azt vetik ez ellen a rendszer ellen — így komplikáltabb és nehezebb a kezelés. Ez így nem igaz, mert meglehet valósítani úgy, hogy a tulajdonos is, az előfizető is megtalálja a maga érdekét.

De van még egy körülmény, végzi a javaslat mondani valóját, amelyet tekintetbe kell venniük s amelynek fontos befolyása van a díjazásra s ez a vezeték megterhelése. Melyik díjazás mellett lehet megszüntetni a túlterhelést? Mert az a jogos, hogy a központ ki tudja elgigíteni az előfizetőt. A megterhelés megszüntetése pedig úgy lehetséges, ha megszüntítjük a vezeték számát. De kinek a

A Piros: Hun? Hát az Öngli Móric nagyságos uréknál.

A legény: Tán csak nem a féltülú zsidónál?

A Piros: De biz ottan.

A legény (lecsapja a kanalat): Móg is ősz a fene.

A Piros: Hát őszet miért? Két pöngövel többit kapok, öt vas vacsorapizt is kapok és nem maradnak adós a bérömmel.

A legény: Nohát ebből a vak is láthati, hogy nem szeretsz, hogy soha sem is szeretted.

A Piros: Mán ugyan, hogy gondold?

A legény: Úgy gondolom, hogy csöbörből vödörbe jutotam.

A Piros: Tán bolond vagy?

A legény: Nagyon is möggyütt az eszömm. Látom mán, hogy a kásával akarál elkergetni. Őszet, hogy a kásával mégse bírtál elkergetni, hát möggypróbáld mással.

A Piros: Mi az a más?

A legény: A kását csakugyan nem szivelem, de az Öngliné főztijével móg úgy vagyok, hogy akkor lássam, amikor a hátam közepit.

A Piros: Mér?

A legény: Mér, azért, mert rossz.

A Piros (növekvő gyanuval): Honnan tudod?

A legény: Tudom.

A Piros: Assé igaz.

A legény: Liba, az van mindig.

A Piros: Liba?

A legény: Az hát, liba.

A Piros: A liba jó.

A legény: Jó ám, hogy ha jól megsütik, vagy megfőzik. Hanem a féltülú Öngliné az Isten tudja jobban, mit csinál vele. Véit csurgat-e el nagyon vagy hozzátösz valamit? — ölégg abból anyyi, hogy olyan nála a liba íze, mint a mosogatórongy. Nem köil. Inkább éhön halok. (Köpp.)

A Piros (sir): Mögcsaltál. Most mán tudom, hogy hun jársz mindön másnap este. Az Önglikéknél jársz.

A legény: A Bigyiné?

A Piros: Annál hát, a Bigyiné. De ki is kaparom a szömít, holnap a kutnál! Ki én!

A legény: Hát ezt ki mesélte?

A Piros: Nagyon tismereöd az Öngliné nacesága főztyit. De hát jó. Eridj oda. Ha a kását nem szereted. Eridj csak!

A legény: Ne izéjj, Piros, mert mögharagszok.

A Piros: Bánom is én.

A legény: Én se bánom.

(Hallgatnak. — Nem néznek egymásra. Egyszer csak hallani, hogy nyitják a kaput. Aztán az udvaron át lépések közelednek.)

A Piros: Jaj, a tekintetös ur!

A legény: Hát őszetán?

A Piros: A konyhán körösztül mög be a szobába, mert elveszött a fórcimner kulcsa. Álj a kassni mellé.

A legény (a konyhaszekrény mellett a falnak lapul): Möglát.

A Piros: Dehogy lát. Ha ű már tíz órákor hazagyinn, nagyon be löhet állítva.

(A konyhaajtó felpattan és betántorog rajta a tekintetes ur. Megáll a konyha közepén és szétnéz.)

A tekintetes ur: Hány óra, Piros?

A Piros: Tíz, tekintetös ur.

A tekintetes ur (észreveszi a legényt. Vigyorog): Jó estét, uram (Tántorogva odamegy hozzá. Eöveszi tárcáját és szivarral kínálja.) Szolgálhatok? No, válasszon egyet.

A legény (zavarban): Tekintetös ur.

A Piros (biztatva): Vögyél csak!

A legény: (elvesz egy szivart.)

A tekintetes ur (az ittas ember dadogó beszédjén): Szerelem? Mi? Szerelem? . . .

Csak méltóztassék (sugva a legényhez): Egy jó tanácsot azonban adhatok a szivar mellé. Ne nösztüljön meg. Kérem, tisztelt uram, a házasság és a szerelem, az kettő. Az én tragédiám is, higgye meg, kérem, ott kezdődött, hogy szerelemből nösültem. Marhaság, uram, marhaság! Jó éjt kívánok! (Berugsz a konyhából nyiló szobába.)

terhére. Az előfizetőre nem lehet, mert őt csak a tőle kiinduló beszélgetések terhelik, a hozzája érkezők nem. Az általán rendszerben minden benne van, de mégis az állam nem teheti, hogy az összes költségeket vállalja.

De a másik rendszer mellett, ha az ember befizet egy bizonyos alapot s azután a beszélgetések száma szerint fizet (ha egy bizonyos beszélgetés minimumja ki is mondják a kény-szert), sokkal kisebb a vezeték megterhelése s ez is az fizeti, aki hi. Így az államnak megtérülnek a költségei.

Jó díjazás az, amelynél a díjazás arányos a használattal, ahol egyforma a lehetőség megadása s a díjazás, beszélgetéseink szerint változik, még pedig olyan módon, hogy a beér-kett hívásra sokkal olcsóbb. Mert itt van egy fontos körülmény. A nagyforgalmu üzletekben eddig is több vezeték volt, ami körülbelül azt jelenti, mint a vasutaknál a több vágány. Külön vezetékét kell tehát berendezni a kimenő és a bejövő beszélgetésekre s ez a szeparáció feltétlenül előnyös lesz a beszélgetésekre nézve.

Ezek a főbb szempontok. De milyen legyen az állomások rendszere? Eddig úgy volt, hogy minden állomásnak külön vezetéke volt. Ez így is marad. De lehetővé kell tenni, hogy társas vezetékek legyenek. Tévedés azonban azt hinni, hogy ez olcsóbb, mint a külön vezeték, hanem abban van az előnye, hogy a kevesebb beszélgetést igénylő embereknek is lehetővé teszi a telefont. Ezen az uton lehet majd kisebb fogyasztással is telefonhoz jutni.

Ezek azok az irányelvek és azok a szempontok, amelyek szerint Kolossváry a telefon díjszabás reformjára vonatkozó javaslatát elkészítette és amelyek Hieronymi reformjának konturjait mutatják.

Bácsország politizál

és

67-es képviselőket választ.

— Saját tudósítónktól. —

Zombor, január 29.

Most már csak rövid idők kérdése az új választások kiírása. Elsőrendűen fontosságú kérdés, hogy ezek a választások milyen eredménnyel fognak záródni. A függetlenségi pártban beállott szakadás óta mindig jobban előtérbe kerül az a főfogás, hogy a szabadelvűpárt a mostani választásokon minden meglevő erejét harcra fogja vinni, hogy az elvesztett kerületeket visszahódítsa.

Bácskában, amely régebben ugyszólván tiszta szabadelvűpárti megye volt, komolyan kell venni a hatvanhetesek terveit.

Az eddigi szervezkedésekről és kilátásokról a következő biztató és érdekes tudósítást tettük:

A *szabadkai* első kerületben nagyon valószínű, hogy *hatvanhetes jelölt fog győzni*, mert a tulnyomó részben bunyevác választók inkább rokonszenvnek a hatvanhetes, mint a negyvennyolcas elvekkel. A második kerületben aig győzhet valaki *Mukics* Simonnal, a mostani képviselővel és jelölttel szemben.

Zentan nagyon erős lesz a küzdelem az Ellinger-párt és a Justh-párti *Lovász* Andor között.

Újvidéken megmarad *Teleky* Arvéd gróf, a radikális szerbek támogatója és ez a többség. *Zomborban* a szabadelvűpárti jelöltnek sok az eshetősége.

A megyei kerületekben sokkal több a szabadelvűpárt eshetősége. Elsősorban azokban

a kerületekben, amelyeket most a nemzetiségi képviselők foglaltak el. Ilyenek a *kölpényi* és a *títeli* kerületek, amelyeket most *Hodssa* Milán és *Musicski* Döme képviselnek.

A *bácsvárosi* kerületben a néppárti *Adamovich* Istvánnal szemben valószínűleg *győz* a szabadelvűpárt, éppugy, mint az *ujverbácsi* kerületben a Justh-párti *Baloghy* Ernő ellen, aki semmiesetre sem marad meg, ha *Vojnic* István báró föllép ellene.

Regöcsén Lányi Mórral szemben *Latinovits* Pál a jelölt. Az *obecsei* kerületben a nagybir-tokosok, különösen a *Dungyerszkyek* szabad-elvűek s így ezt a kerületet tehát minden valószínűség szerint elfogja veszíteni az alkotmánypárti *Mihajlovics* Endre.

Mi van még hátra? *Bácsalmáson* Lázár Pált sohasem választják meg, különösen az esetre, ha *Tomandovics* György bácsbokodi szabadelvűpárti jegyző vállalja a jelöltséget.

Éppen úgy nem választják meg *Apatinban* *Hadik* Sándor gótot, aki soha nem volt *Apatinban*. *Magyarakanisán* bejön *Lovász* Márton, míg a *hódásági* kerület mostan pártön-kívül képviselője, *Ertl* János azelőtt a szabadelvű pártba tartozott s megint az lesz.

HIREK.

TELEFON.

A főrendiház állásfoglalása.

A főrendiház ma dében ülést tartott, melyet félegykor nyitott meg *Desszeffy* elnök.

Napirend előtt *Hadik-Barkóczy* gróf szólalt föl és csodálkozását fejezte ki a kormány azon eljárásán, hogy a Házat elnapolta. Indítványozza, hogy a főrendiház övást emeljen a kormány ténye ellen, mert az törvénytelen, minthogy indemnitása nem volt.

Hieronymi kereskedelmi miniszter tiltakozik a törvénytenség vádjá ellen, mert — ugy-mond — a kormánynak kilátása sem volt reá, hogy indemnitást kapjon.

Pronay báró csatlakozik *Barkóczy* indítványához és kifejti, hogy — szerinte — *Khue-néknél* erősebb kormány sem lesz képes a nemzet ellentálló erejét megtörni.

Vay Ádám gróf Tisza beszédével polemizál, mire az elnök szavazást rendel *Hadik-Barkóczy* indítványára.

A főrendiház tulnyomó többséggel elfogadta az indítványt.

Héderváry miniszterelnök a királlyal.

Házfőlosztatás.

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök ma reggel 9 órakor külön kihallgatáson jelent meg a király előtt. Ez alkalommal beszámolt a képviselőházban történekről és előterjesztést tett a képviselőház főlosztatására. A király a miniszterelnök előterjesztését elfogadta, de a főlosztatás id-jére nézve a döntést fontartotta magának.

Audencia után a miniszterelnök az újság-írók azon kérdésére, vajjon lemondott-e a kormánny, ezt felelte:

— Igen lemondunk, de a király a lemondást nem fogadta el.

Héderváry miniszterelnök egyébként ma vette át a király személye körülí miniszterium vezetését.

— A bajal közüti hid és a bátaiak. A Baja és Bátaszék közötti Dunahidra vonatkozólag Bata község kérelmet adott be, hogy e hid Bátán létesítsék. Ezt a kérelmet Tolnavármegye közönsége pártólólag terjesztette fel a kereskedelmi miniszterhez. A miniszter a héten választ Tolnamegyének és kijelentette, hogy a Középdunán építendő közüti hid leg-megfelelőbb elhelyezésének kérdése ezidőszere-rint még tanulmányozás alatt áll és csak e tanulmányok befejezése után lesz — a bátaiak kérvényének mérlegelésével is — az áthidalás helye megállapítható, ha a költségvetési fedezet meglész.

— Főlovasás a Kaszinóban. Csütörtökön este 'Irodalmi különlegességek' címen főlovasást tartott a Kaszinóban *Bárdos* József dr. cisztercita tanár. A mindvégig érdekes és hangulatos főlovasást, mely *Bárdos* doktornak kiválóan szép irodalmi ismereteit mutatta, élénk tetszéssel fogadta a nagyszámu halgatóság.

— Szabadelvű pártszervezkedés. A zombori volt szabadelvűpárt hívei szombaton gyűlést tartottak és elhatározták, hogy ugy Zomborban, mint a vármegyében újjászerveknek s a legközelebbi választáson a vármegye valamennyi kerületében jelöltet állítanak. A jelöltek személyében még nincs végleges meg-állapodás.

— Készülnek a választásokra. A városok polgármestereihz és a vármegyék vezetőihz, az alispánokhoz szigoruan bizalmas rendelet érkezett *Khuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnöktől, egyuttal mint belügyminiszter-től. A rendelet, amely a választások ügyére vonatkozik, megkapta Baja város polgármestere is.

— Nem kapunk katonaságot. A honvédelmi miniszter — még a régi — leiratot intézett Baja várososhz. A miniszter *Bajának* azon kérését, hogy gyalogsági csapatokat helyezzenek Bajára, ezidőszereint a rendelkezésre álló csapatok hiányában nem teljesítheti. Vigasztalólag azonban hozzáfűzi, hogy ha jövőben megismétlik a kérelmet, annak elintézésénél esetleg figyelembe veszik Baja érdekeit.

— Bajai telefonstatisztika. Abból az alkalomból, hogy az új kereskedelmi miniszter napirendre tűzte a telefondíjszabás reformját, időszereint és érdekesnek tartjuk a bajai telefonstatisztika fontosabb adatainak a közlését. Helybeli beszélgetés átlag 1Q19 esik egy napra, interurbán 22. — Az 1909. évben összesen 4480 Bajáról kiinduló interurbán beszélgetést bonyolított le a bajai központ és 3674 esetben hivta a vidék Baját.

— Baján elhunyt operaház tag. *Kis-udvarnok* özv. *Marcell Gézáné* *Németh* *Etelka* a m. kir. operaház nyug. tagja január hó 24. este 8 órakor itt Baján meghalt. Temetése sok résztvevő jelenlétében szerdán délután volt. *Marcell* *Andor* bajai postafőnök nevelt fia volt az elhunyt urnőnek.

— Pásztyor csász. és kir. udvari szállító virágkereskedése Budapest, VIII., *Rákóczi* ut. 3. szám. Képes árjegyzéket kívánatra díjtalanul küld.

— Biróválasztás Garán. Folyó hó 22-én tartották meg *Garán* nagy érdeklődés közepett a biróválasztást és mint előrelátható volt, az erósen agítáló *Bischoff* Péterrel szemben, a királyi polgárok tulnyomó része, az egész faluban nagy népszerűségnek örvendő és közbecsülésben álló *Pencs* *Ádámra* szavazott. Ezzel azután három évre ismét jó kezeikben van a birói tisztség, mert mint garai tudósítónk írja, *Pencs* *Ádám* mindenképpen meg fog felelni a hozzáfűzött várakozásnak.

— **Halálozás.** Özv. Löwy Jakabné sz. Jónás Erzsébet f. hó 25-én rövid betegség után munkás életének 73-ik évében elhunyt. Végkitessége csütörtökönként vége nagy közönség részvételével. A temetésén az izr. nőegylet, melynek az elhalt évek hosszú során át egyik buzgó választmányi tagja volt, testületileg vett részt.

— **Szanatóriumi bál.** A József kir. herceg Szanatóriumi Egyesület bajai bizottsága február 5-én a »Nemzeti-szálló« termeiben közvacsorával egybekötött táncmulatságot rendez. Belépő jegy előre váltva 2 korona, a pénztárnál 2 korona 50 fill. Karzati ülőhely 1 kor. Jegyek előre válthatók: Dr. Geiringer János, Gyarmati Emil, Gyöngyössy László, Dr. Makray László urak gyógyszerüzében és Fischer Béla ur dívatüzletében

— **A polgári olvasóegylet Türr-estélye.** A »Bajai Polgári Olvasó Egyesület« február hó 1-én, a »Nemzeti-szálló« termeiben fele részben Türr István szoborra, fele részben saját könyvtára javára felolvasással és hangversennyel egybekötött jótékony célú táncestélyt rendez, mely 8 órakor kezdődik. Az estély programja ez: 1. Ének: Thern Károlytól: Bordal. Éneklő a »Bajai Daloskör.« 2. Felolvasás: Türr Istvánról. Felolvassa mélt. Gonda Béla miniszteri tanácsos ur. 3. C. M. von Weber. op. 65.: »Aufforderung zum Tanz«. Zongorán előadja: ifj. Cserba Györgyné urnő 4. Ének: Fráter Lorántól: »Százszálgertyya...« Éneklő a »Daloskör.« 5. Trio: a) Mozart: Larghetto, b) Mozart: Menuetto. Előadják: Erlich Antal, Kiss A. József és Karig Emil urak. 6. Melodráma: Ráchel siralma. Arany Jánostól. Szavalja Csejhey István ur. Zongorán kíséri ifj. Cserba Györgyné urnő. 7. Ének: Allaga Gézáttól: »Vadász dal.« Éneklő a »Daloskör.« Zongorán kísérik Wohlmut István és Karig Emil urak.

— **Legényegyleti műkedvelő estély.** A bajai róm. kath. legényegylet február hó 6-án a »Bárány-szálloda« nagytermében színelőadás-sal egybekötött jótékony célú zártkörű táncváltalmat rendez. Főpróba 4-én pénteken este 8 órakor, amelyre 30 filléres jeggyel lehet bemenni. Színe kerül: Kismadaram. Eredeti népszínmű dalokkal, 3 felvonásban. — Irtá: Gerő Károly.

— **A vonatkések és a piszkos kupék ellen.** Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter minidárt hivatalbalépése után, legelső rendeletével intézkedett, hogy a vasutak személyszállító vonatain előforduló késések lehetőleg kiküszöböltesse. E késések nemcsak az utazóközönségre kellemetlenek, hanem kivált a gyorsvonatoknál még a kisebb késés is a teherforgalom rendes lebonyolítását károsan befolyásolja. Együttal intézkedett a kereskedelmi miniszter az iránt is, hogy a személykocsik tisztántartása tekintetében a közönség jogos kívánságait teljes mértékben kielégítse.

— **A tolnamegyei főispán marad.** Apponyi Géza gróf, Tolnámegyei főispánja még a múlt év októberben tartott közgyűlés alkalmával bejelentette a törvényhatóságnak, hogy a politikai válság folytán lemondását a belügyminiszterhez benyújtotta és most már hír szerint közvetlen küszöbön van a főispán felmentése is. Minthogy azonban az új kormány és annak belügyminisztere 67-es alapon áll és van rá kilátás, hogy Apponyi gróf Hédeváry kormányát támogatni fogja, ennélfogva meg van adva annak lehetősége, hogy Apponyi Géza gróf megtartsa főispáni állását, amit Tolnámegye közönsége, mint tudósítónk jelenti a legszívesebben és őszinte örömmel látna.

— **Uj napilap.** Radikális szabadelvű programmal a jövő hónap elején nagy politikai reggeli napilap indul meg a fővárosban Budapesti Ujság címen. A lapot hír szerint Nyitrai (Yartin) József szerkeszti, aki eddig Az Ujság-névi volt kitűnő munkatársa. Az új lap a régi szabadelvűpártnak, illetve az új kormánynak lesz országos közlönye.

— **Uj színikerület.** A Délmagyarországi Közmvédelési Egyesület legutóbbi közgyűlésén foglalkozott azzal a kérdéssel, hogyan lehetne több alföldi magyar városban nyári színiköröket létesíteni. Elhatározták, hogy e cél megvalósítását az alföldi színikerület, Kecskemét székhellyel. A megalakulás nagy ünneppel a mai szombaton történt meg. A kerület elnöke Kada Elek polgármester, társelnöke Bilassa Ármin dr. lett. Az alakuló ünnepségen diszleladás volt a kecskeméti színházban. Színe került Bilassa Ármin dr. népszínműve, A parasztszivek. Részt vett az alakuláson Festetics Andor gróf, országos színészeti felügyelő is. Az alföldi színikerülethez a következő városok fognak tartozni: Szolnok, Cegléd, Nagy-kőrös, Fegyégháza, Kalocsa, Jászberény és Csongrád.

Műkedvelő előadás az Ipartestületben.

A Bajai Ipartestület a körrel egyetemben az elmúlt szombat-vasárnapon sikertűl farsangi táncmulatságot rendezett, Dankó Pista »A halász szeretője« c. népszínmű előadásával kapcsolatban. Mielőtt magáról az előadásról referálnánk, dicsérrel kell megemlékeznünk az elnökségnek erről az igazán fáradságos munkásságáról, amelyvel iparosaink önművelését hathatósan, élvezetes formákba öntve, évről-évre fokozott mértékben mozditja elő. Ezen az uton haladva, aztán nem csodálhatjuk, hogy a bajai iparos hitalság között alig van valaki, akit az elnökség be nem sorozott volna már dilettáns gárdájába s így mintegy észrevétlenül nem hintette volna el bennök a szép iránti lelkesedés magvát, arról nem is szólva, hogy az előadás jövedelmének nagy részét az egyesületi könyvtár gyarapítására fordítják.

A lefolyt élvezetes este méltóképpen sorakozik, úgy erkölcsi, mint anyagi sikerre nézve készszámu elődeihez. A népszerű muzikus fejedelem tösgyökeres magyar darabja szerepeinek megjatszására a legjobb műkedvelők vállalkoztak.

Szinte természetes tehát, hogy valamennyien jól játszottak. A főszerep Jnliska, *Solt/se* Margitkának jutott, aki természetes játékával, kellemes hangjával méltán megérdemelte azt a sok-sok tapsot, amivel szüntelenül felsebzakították. *Útry* llus mint mindig, most is kedvesen játszott. *Szerleties* Etus fesztelenül mozgott a színpadon és ügyesen alakította szerepét.

A férfiak egytől-egyig megállították helyüket. *László, Hunyadi, Herbecsk* mind régi ismerősei már a közönségnek. Az előadást követő táncnak, csak reggeli hat óra vetett véget.

Bajai városi biztosító?

Baja, január 29.

Szociális alkotásokban, a köz javát, a polgárok boldogulását célzó intézményekben a többi városok megelőznek bennünket. Így most legutóbb azt olvassuk, hogy Győr városa, a polgárok javainak megóvására, városi közbiz-

tosított akar létesíteni. Győr városa már meg is alkotta szabályrendeletét.

A győri közbiztosító nem az ugynevezett önbiztosító elvére van alapítva. Ilyent csak későbbre kontemplálnak, még pedig a többi városok bevonásával. A most megalkotott tervezet arról intézkedik, hogy a város területén levő összes adótárgyat képező épületeket hivatalból biztosítja tükár ellen. Az összes épületeket egyenkint biztosítás céljából megbecsüli. Adótárgyat nem tevő épületek és egyéb eléghető dolgok is bevonhatók a biztosításba, de csak abban az esetben, ha ezt a tulajdonos kívánja.

A megejtett becslés alapján a város az összes biztosító-társaságok között pályázatot hirdeti az összes hivatalból biztosítandó ingatlanokra és ingóságokra. Itt természetesen a magyar társaságok ajánlatai jönnek legelső-sorban figyelembe. Gondoskodik a szabályrendelet arról is, hogy amennyiben időközben a városok által föntartott biztosító-társaság létesülne, a biztosítás minden pályázat megelőzésével ennélszükszerű.

A díjakat a biztosítások után negyedévi utólagos részletekben a város fizeti. Tükár esetén a kár megbecslésénél a város a maga szakértőjével vesz részt. Az ingatlan tulajdonosának szintén joga van a kármegbecslésnél részt venni. A megállapított kárösszeget a biztosító társaság a város pénztárába fizeti be, ahonnan utalják ki a károsultaknak.

A biztosítási díjakat a város adónyedeként közzadók módjára szedi be. Ezekből a beszedett díjakból bizonyos mennyiségű szerzési és behajtási jutalék marad meg a városnak, amit a tűzoltó intézmény föntartására és fejlesztésére fordítanak.

Mennyire elkélne ez a segítség Baján, ahol a tűzoltóság ellátása és fejlesztése érdekében oly keveset tud tenni a város.

SZÍNHÁZ ÉS SAJTÓ.

Kultúra vagy üzlet?

Pár nap alatt három szingagatót jutott csödbe. És még mindig azt kiabáljuk, hogy a színház nem kultúra, hanem üzlet. Magyarországon ezzel a jelszóval szokás minden direktort ledorongolni. Ledorongolni — az üzletet? Furcsa lenne, ha valaki egy rőfösületről meg merné írni, hogy a portékái rosszak, a segédei foghagymaszaguk, biztos lehetne abban, hogy az üzlet tulajdonosa beporólné és a bíróság szépen elítélné, mert magánvállalkozást, üzleti vállalkozást nyilvánosság előtt bírágatót.

A színház, a vidéki színészet a magyar felfogás szerint ma már üzleti vállalkozás, amelynek a kultúra terjesztése csak cégér. Magánvállalkozás, amelyet nem kötelességünk támogatni. Ez bizony furcsa, hogy éppen azért szabadon támadni, csepülni a színészetet, mert magánvállalkozás, amikor minden magánvállalkozást szigo. u. paragraffussal védelmeznek. A színház, legalább is a vidéki magyar színészet, erősen hangsúlyozzuk ezt a kettős megjelölést, még nem jutott oda, hogy pusztán üzleti vállalkozás legyen. — Vegyük csak sorba a tényeket. Az állam, a törvényhatóságok szubvencionálják a vidéki színészetet és ennek a rendesen nagyon kicsi segélynek a fejében diktálnak a szingagatóknak, beleszólnak a társulat szervezésébe, a műsor összeállításába. Gyárak is kapnak szubvenciót, de milyen hatóság merné előírni azt, hogy milyen anyagokat használjon a szubvencionált gyár, vagy

milyen alkalmazottakat szerződtesen. Pedig a vidéki direktornak ebben az irányban is meg van köve a keze. Nem küldheti el a szerződ-tetett primadonnát vagy rendezőt, ha a primadonna még oly rekedt és ha a rendező soha sem látott egy szalont. Tünie és fizetnie kell a használhatatlan színészeket, ha nem dolgoznak is, nem úgy mint az üzletember, aki lusta vagy ostoba segédjét szélnék bocsáthatja akármelyik percben.

Kultúra a színház, a vidéki színészet. Üzleti vállalkozás csak akkor lesz, ha majd a direktor két nap után elküldheti a be nem vált tagokat és ha előadhat olyan kasszadarabokat, amelyeknek hallatára a viharezett, körszakállas kortinához is elpirul. Akkor lesz üzlet a színészet, ha földolog az igazgató zsebe lesz és senki sem követelheti ettől a zsebtől, hogy irodalmi és ráfizetéssel járó darabokat adasson elő. Ettől az időtől Magyarország még nagyon messze van és az újságok jól tennék, ha addig nem cseplőnék a vidéki direktorokat, amíg egy-egy városban három színház adná elő a válogatott, pénztermő malacságokat.

Az újságok hánytorgatják a legjobban a színészet üzleti voltát, talán azért, mert az újságokról is kezdik már lehuzni azt a diszes huzatot, amelynek kulturaterjesztés a neve. Mindenki meg van afelől győződve, hogy az újságnak semmi köze a kultúrához és hogy az újság tisztán haszonra dolgozó üzleti vállalkozás. Különös, hogy senkinek sem jut eszébe barátságából egy ciindert kérni valamelyik tüzeltől, de az újságtól ingyen szivességet kapni, »közérdek« és »kulturaterjesztés« címén, mindenki természetesnek találja. A szerkesztőség is asztalon fekszik egy példa, egy reklám-hír, amelyet egyik jótékonyági egylet báljáról kell közzétenni. »Kell«, hogy ez a hangverseny ezekkel adóztathassa meg a közönséget. Pedig hát ez is csak üzlet, — legalább a fellepti díjat nyerő művészek az, az üzleti vállalkozásokat üz újságnak azonban kultúra.

Igy fest a vidéken a színház meg a sajtó, amelyek üzleti vállalkozások, az üzlet jogai és előnye nélkül, a kulturaterjesztés minden terhével és fáradságával egyetemben.

* * *

A Bajai Hirlap ugyan nem osztja ezeket az elme-futtatásokat egész terjedelmükben. Főleg a színházra vonatkozókat nem. Érdekeségénél fogva azonban, mint időszerűt, leadtuk ezt a névtelenül kapott, okos cikket.

Segédszerkesztő: Spitzer Zoltán.

Téglagyár

2 hold szőlővel, kedvező feltételek mellett

eladó

esetleg bérbe is kiadó.

Bővebb felvilágosítást ad

Egedy József

PÉCSBOGOTA.

U. p. Szabadszentkirály (Baranya m.)

Mellékeresetre

tehettek szert oly vidéken lakó egyének, kik

eredeti sorsjegyek eladásával foglalkozni óhajtanak.

Ajánlatok „HUNGÁRIA” jelige alatt Blockner J. hirdető irodájában Budapest, IV., Sütő-u. 6. intézrődk.

Tüzi-fát,

szőlőkarót

igen jutányos árban szállít

waggon rakományoként

Quitt Testvérek

fakereskedők,

Budapest, VIII., József körut 31/b.

394/1910. kig. szám.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye bácsalmási járásának székhelyén, Bácsalmás községben lemondás folytán üresedésben levő községi II. orvosi állásra pályázatot hirdetek és felhívom a pályázni akaró orvostudorokat, hogy az 1908. évi XXXVIII. t. c. 7. § ában előírt képesítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványaikkal felszerelt kérvényeiket hozzám folyó évi március hó 1-ig adják be.

Ezen állás javadalmazása a következő:

1. Képzézfizetés 1400 korona.
2. Az 1908. XXXVIII. t. c. rendelkezései értelmében megállapítandó lakbér, rendelési, látogatási és mütétdíjak, valamint távolsági díj.
3. A szóbeli, illetőleg külterületi vagyon-talan betegek látogatásaiért a községi szabályrendelet értelmében vagy a községi közpénztárból fizetendő 200 korona fuvarátalány, vagy a község által kiszolgáltatandó fuvartermészetben.

Az állással járó hatáskört a jelenleg jóváhagyás alatt álló községi szabályrendelet intézkedései körvonalazzák.

A választás határnapjának kintűzése iránt utólag fogok intézkédni.

Bácsalmás, 1910. január hó 21.

Koller Oszkár

főszolgabíró.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótleka

egy régióknak bizonyult hájiszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsolésnek bizonyult közzvényét, oszónál és meghűtésnél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárlaskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozban van osomagolva. Ára üvegekben K.—80, K.1.40 és K.2. és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapest.

**Richter gyógyszerészár az „Arany o. oszlanhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.**

Ösödiktől fogva szappannal tisztítjuk a ruhán esett foltot, szappannal tartjuk tisztán testünket, szappannal a legjobb szer a fog és szájszámásra is a modern orvosi tudomány legújabb tanítása szerint. Érthető tehát Sztraka Menthol fogszappanjának közkedveltsége, mely az inyt nem marja, mégis erősen desinfiál, habja nem undorító, sőt ellenkezőleg tartósan időtő batása eljut a fogközök lefelje tettebb zugába is. E szappannak köszönhetjük, hogy kellemetlen szájszag s fogak romlása nincs többé. Ára gyógyszerárban 1 K.

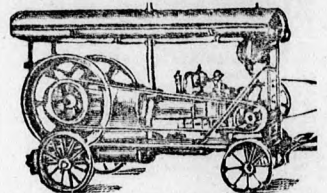
Kapható:

Gyarmati Emil

gyógyszertárában BAJÁN.

Motorok! **Gazdák!** Gőzgépek!

Ha elsőrendű gépet akarnak venni, kérvények átjegytek európaszerte hírneves magánjáró és vontatható benzinlokomobilok, magánjáró és vontatható gőzlokomobilokról. Teljes cséplőkészletek!

Benzinmotoros kötő és faaprítógépek vontatásra és magánjáró szerkezettel.

Stabil benzinmotorok. Szívógáztelemek.

KELLNER és SCHANZER

Budapest, V. ker., Aulich-utca 2. szám.

Sürgönyeim: „Világosság” Budapest.

456/1910. kig. szám.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye bácsalmási járásához tartozó Tatabáza és Mátételke községéből álló, Tatabáza székhellyel alakított közegészségügyi körben a **körorvosi állásra** ezenel pályázatot hirdetek és felhívom a pályázni akaró orvostudorokat, hogy az 1908. XXXVIII. t. c. 7. § ában előírt képesítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványaikkal felszerelt kérvényeiket hozzám folyó évi március hó 1-ig adják be.

Ezen állás javadalmazása a következő:

1. Képzézfizetés évi 1600 korona.
2. Az 1908. évi XXXVIII. t. c. rendelkezései értelmében megállapítandó lakbér, rendelési, látogatási és mütétdíjak, valamint távolsági díj.

Tartozik a körorvos Mátételke községet hetenkint egyszer látogatni, mely alkalommal a község ingyen kocsi bocsát rendelkezésére.

Tartozik a község által vagyontalannak és fizetésektelemeknek igazoltakat ingyen gyógykezelnéi és az 1908. XXXVIII. t. c. 9. § ában felsorolt teendőket ellátni.

Köteles kézigyógytár jogáért folyamodni és ezt működése tartamájá fenntartani.

A választás határnapjának kintűzése iránt utólag fogok intézkédni.

Bácsalmás, 1910. január 22.

Koller Oszkár

főszolgabíró.

